

การบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน
จังหวัดพัทลุง

**Solid Waste Management of Local Administration Organization :
A Case Study at Khokmuang Municipality, Khaochaisorn District,
Phatthalung Province**

สหชัย ชูอักษร (Sahachai Chooauksorn)*

อภิวัฒน์ สมานี (Apiwat Samati)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการมูลฝอย ศึกษาระดับความรู้ของประชาชน ศึกษาระดับทัศนคติของประชาชน และศึกษาพฤติกรรมของประชาชนต่อการดำเนินการบริหารจัดการมูลฝอย เทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล จำนวน 240 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ One Sample t - test

ผลการวิจัยพบว่า หลังการดำเนินกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 82.9 มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนโดยธนาคารขยะรีไซเคิล เมื่อเปรียบเทียบหลังการดำเนินกิจกรรม ความรู้ ทัศนคติ อยู่ในระดับสูงกว่าก่อนการดำเนินกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.05$)

---

*มหบัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิชาเอก
การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยทักษิณ

**อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
วิชาเอกการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยทักษิณ

โดยสรุป การให้ความรู้เรื่องการจัดการมูลฝอยโดยนำหลักการ 3 Rs (Reduce, Reuse, Recycle) เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีในการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน และเป็นชุมชนต้นแบบการจัดการมูลฝอยโดยชุมชนครบวงจรที่บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ เทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรณรงค์ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมจูงใจให้ประชาชนเกิดความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจมากขึ้น

Abstract

The purposes of this research were to study the solid waste management of local administration organization, knowledge levels, attitude levels and solid waste management behavior of Khokmuang Municipality, Khaochaison District, Phatthalung Province. This survey research used a questionnaire to collect information from 240 people who were members of Recycle Bank. The data were analyzed by percentage, arithmetic means and One sample t - test.

The research after activities shown views of study knowledge levels 82.9 percentage attitude levels 40.8 percentage, were almost level in all aspects and solid waste management behavior awareness increasing in Recycle Bank. After activities knowledge levels and attitude levels with highly statistical different ($p < 0.05$) more than previous activities.

In conclusion, the study knowledge awareness in solid waste management applying principle 3 Rs (Reduce, Reuse, Recycle) factor that help population to solved solid waste management. Finally, Thungyao community Moo.11 Khokmuang sub - district Khaochaison District Phatthalung Province entrance to the intergrated waste management community model. and practice continues in the present.

Recommendations for research ; Khokmuang Municipality, Khaochaison District, Phatthalung Province or relevant agencies should have to publicity campaign and activities encourage public cooperation in order to people's participation awareness in Solid Waste Management

คำสำคัญ

การบริหารจัดการมูลฝอย, ทัศนคติของประชาชน, พฤติกรรมของประชาชน และความรู้ของประชาชน

คำนำ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 10 ที่ผ่านมา และบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ทำให้ประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับหลายประเทศทั่วโลก พร้อมกับมีการขยายตัวของชุมชน และมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้นำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติมาใช้อย่างมากมายในกระบวนการผลิตต่าง ๆ เพื่อการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในการดำรงชีวิต และเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งผลของการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนอย่างมากมายทำให้เกิดปัญหาของสิ่งแวดล้อมตามมาเช่นเดียวกัน ซึ่งการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างมากมายทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ การเกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อม โดยมลพิษที่เกิดขึ้นมีทั้งมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางดิน ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และไร้การจัดการที่มีประสิทธิภาพ คือ ปัญหาการเกิดมลพิษกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดมลพิษ ซึ่งปัจจุบันปัญหามลพิษนับวันที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548 : 1) และนอกจากปัญหามลพิษ ชีวิตทุกชีวิตต่างมีความปรารถนาในการดำรงอยู่ด้วยเป้าหมายเดียวกัน คือ การกินดี อยู่ดีในสังคมที่ตนอยู่ และเป้าหมายดังกล่าวนี้เอง ทำให้ผู้คนต่างแสวงหาให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ จึงได้มีการคิดค้นกรรมวิธีผลิตขึ้น และวิวัฒนาการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแน่นอนที่สุดว่ามีโอกาสมากกว่า คือ ผู้ที่ได้มาในสิ่งที่สังคมผลิตมากขึ้นได้มากกว่า และท่ามกลางความเลื่อมล้ำของการกินดีอยู่ดีของมนุษย์ชาติที่นับวันจะยิ่งทวีความแตกต่างมากขึ้น จากการแข่งขันกันทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการผลิต จนก่อให้เกิดปัญหาของมลพิษ และสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อันมีผลกระทบต่อชีวิตไปพร้อม ๆ กัน (วิระวัฒน์ ปกุตสโร, 2540 : 1 - 4) ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการความสุขสบายในการดำรงชีวิตอยู่ ต้องการความสมบูรณ์ในปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ประกอบกับมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่มีความคิดอ่านที่ดี คิดอย่างเป็นระบบ และพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่าอยู่เสมอ เมื่อมนุษย์ได้มีการขยายเผ่าพันธุ์ทำให้ปัจจุบันโลกเรามีประชากรเพิ่มขึ้นกว่า 8,000 ล้านคน ทั้งนี้เมื่อปี พ.ศ. 2504 โลกของเรา มีประชากรเพียง 3,000 ล้านคน (พงษ์วุฒิ สิทธิผล, 2547 : 9 - 10) ซึ่งจากการเพิ่มของประชากรมนุษย์โลก จึงส่งผลต่อปริมาณความต้องการในปัจจัย 4 แล้ว ยังรวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันของคน ในสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ เช่น ยานพาหนะ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และโทรคมนาคม ฯลฯ เมื่อมนุษย์ทุกคนมีโอกาสและความพร้อมจึงจะแสวงหาสิ่งเหล่านั้นให้กับตัวเอง ครอบครัว และหน่วยงานเมื่อจำนวนประชากรโลกเพิ่มมากขึ้น ความต้องการสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็เพิ่มขึ้นตามมาด้วย เพื่อการตอบสนองความต้องการไม่ให้ขาดแคลน และมีวิวัฒนาการและคุณภาพมาตลอด

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และความสะดวกในการดำรงชีวิตทำให้ปริมาณมูลฝอยเพิ่มขึ้น มูลฝอยกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ในปัจจุบันกลายเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออกทั้ง ๆ ที่มนุษย์พยายามที่จะหนีมูลฝอยให้หลุดพ้นแต่ในทางกลับกันมนุษย์ก็เป็นผู้ที่ทำให้มูลฝอยอยู่ใกล้ตัวได้ตลอดเวลาเช่นกัน ปัญหามูลฝอยล้นเมือง พบว่า มีสาเหตุสำคัญที่ทำให้การจัดการมูลฝอยในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นั้นมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้เพราะการจัดการในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ทั้งลักษณะกิจกรรมและนโยบาย รวมทั้งมีข้อจำกัดในการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ประกอบกับการขาดจิตสำนึกในการทิ้งมูลฝอย จนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของเทศบาล ปัจจุบันการจัดการกับปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยการนำมูลฝอยทั้งหมดไปสู่กระบวนการกำจัด ซึ่งในปริมาณดังกล่าวมีวัสดุที่ยังมีมูลค่าสามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้โดยตรง (Reuse) หรือการนำไปผ่านกระบวนการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) รวมทั้งมูลฝอยบางส่วนที่สามารถนำไปแปรรูปเพื่อนำใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ยหมักมูลเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับมูลฝอยของประชาชน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548 : 38)

ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม การเพิ่มจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ส่งผลให้ปริมาณมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทำให้เป็นภาระต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมและกำจัดมูลฝอยดังกล่าว อย่างไรก็ตามมูลฝอยที่เกิดขึ้นยังมีสัดส่วนองค์ประกอบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยสามารถนำรีไซเคิลได้ร้อยละ 30 - 35 และนำมาหมักทำปุ๋ยได้ร้อยละ 45 - 50 แต่ปัจจุบันอัตราการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์มีเพียงร้อยละ 18 ซึ่งยังคงเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลให้มีการประหยัดงบประมาณทรัพยากรธรรมชาติและลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศได้ปีละหลายหมื่นล้านบาท (กรมควบคุมมลพิษ, ม.ป.ป. : 4)

การจัดการมูลฝอยของจังหวัดพัทลุง มีระบบการจัดการมูลฝอยชุมชนที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน 1 แห่ง คือ ระบบการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองพัทลุง ซึ่งเป็นระบบฯ ที่ได้รับงบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จากแนวทางการบริหารจัดการมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการรวมกลุ่มเพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์จัดการมูลฝอย จังหวัดพัทลุง มีการจัดกลุ่มพื้นที่เพียงกลุ่มเดียวเพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์จัดการมูลฝอย โดยมีเทศบาลเมืองพัทลุงเป็นแกนนำในการจัดตั้ง และใช้สถานที่กำจัดมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลของเทศบาลเมืองพัทลุง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุงเข้าร่วมในการจัดตั้งประกอบด้วย เทศบาล 25 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 48 แห่ง โดยมีมูลฝอยรวม 309.2 ตัน/วัน

(ข้อมูลปี 2548) จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง 1 (M1) คือ ปริมาณมูลฝอยเข้าระบบ 250 - 500 ตัน/วัน ในระยะที่ผ่านมาเมืองปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 แห่ง เข้าร่วมการจัดการมูลฝอยกับเทศบาลเมืองพัทลุง ได้แก่ เทศบาลเมืองพัทลุง องค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ เทศบาลตำบลนาเขา เทศบาลตำบลหนองพ้อ เทศบาลตำบลชะรัด เทศบาลตำบลควนขนุน เทศบาลตำบลเขาชัยสน เทศบาลตำบลปากพะยูน เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลบ้านพร้าว องค์การบริหารส่วนตำบลควนมะพร้าว องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม องค์การบริหารส่วนตำบลพนมวังค์ เทศบาลตำบลพญาขัน เทศบาลตำบลแพรกหา และเทศบาลตำบลเขาเจ็ยก แต่ปัจจุบันมีเพียงเทศบาลเมืองพัทลุง และองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำเท่านั้น ที่นำมูลฝอยมากำจัดในระบบ เนื่องจากเทศบาลเมืองพัทลุง มีปัญหาในการดำเนินงาน จึงได้รับการจัดมูลฝอยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2552 เป็นต้นมา แต่ยังคงรับการจัดการมูลฝอยจากองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ เนื่องจากเป็นสถานที่ตั้งของศูนย์การจัดการมูลฝอย

ตำบลโคกม่วง จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งและเปลี่ยนแปลงแนวเขตตำบลในท้องที่อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยมีเขตการปกครอง จำนวน 6 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 โอนจากหมู่ที่ 1 ตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 2 โอนจากหมู่ที่ 9 ตำบลเขาชัยสน หมู่ที่ 3 โอนจากหมู่ที่ 12 ตำบลควนขนุน หมู่ที่ 4 โอนจากหมู่ที่ 10 ตำบลควนขนุน หมู่ที่ 5 โอนจากหมู่ที่ 9 ตำบลควนขนุน และหมู่ที่ 6 โอนจากหมู่ที่ 8 ตำบลควนขนุน ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2522 เป็นต้นไป คนในชุมชนมีอาชีพทำสวนยางพารา ทำนา ทำไร่ เลี้ยงวัว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ “ดอน” ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “โคก” และมีมะม่วงป่าขึ้นอยู่ทั่วไป จึงเรียกว่า โคกม่วง หรือบ้านโคกม่วง ปัจจุบันตำบลโคกม่วง แบ่งเขตการปกครอง จำนวน 15 หมู่บ้าน และเป็นเขตเทศบาลตำบลโคกม่วงเต็มพื้นที่โดยที่กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่าเมืองการบริหารส่วนตำบลที่มีสภาพเหมาะสม สมควรให้จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นเทศบาลตำบลโคกม่วง ตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป ตำบลโคกม่วง ประกอบไปด้วย 15 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะทองสม หมู่ที่ 2 บ้านทางเกวียน หมู่ที่ 3 บ้านโคกม่วง หมู่ที่ 4 บ้านไร่ลุ่ม หมู่ที่ 5 บ้านท่าควาย หมู่ที่ 6 บ้านคลองม่วง หมู่ที่ 7 บ้านควนหมอทอง หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งม่วงวาง หมู่ที่ 9 บ้านควนยวน หมู่ที่ 10 บ้านโลกแมว หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 12 บ้านควนท่อน หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งเคียน หมู่ที่ 14 บ้านท่าควายออก และหมู่ที่ 15 บ้านเกาะทองสมใหม่ สภาพพื้นที่เป็นที่เนินและที่ราบลุ่มกระจายทั่วไปมีลำห้วยเล็ก ๆ ไหลผ่าน เช่น ห้วยสังแกล แต่น้ำ

จะไม่ไหลตลอดปี พื้นที่เหมาะแก่การประกอบอาชีพด้านการทำสวนยางและปศุสัตว์ เนื้อที่โดยประมาณ 67,994 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 42,500 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตร ประมาณ 42,296 ไร่ ประชากรทั้งสิ้น 9,762 คน แยกเป็นชาย 4,849 คน หญิง 4,913 คน จำนวน 2,704 ครัวเรือน

ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาลตำบลโคกม่วง คือ ปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินงาน เช่น ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อรถจัดเก็บมูลฝอย ไม่มีงบประมาณใช้จ่ายในการจ้างพนักงานเก็บขนมูลฝอย ไม่มีพื้นที่ในการทิ้งมูลฝอย ไม่มีงบประมาณในการจ่ายค่ากำจัดมูลฝอยให้กับแหล่งฝังกลบเจ้าของพื้นที่ และในการทำประชามหมุ่มบ้านแสดงความคิดเห็นให้เทศบาลตำบลโคกม่วง ให้ความรู้ อบรมชี้ให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกม่วงมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในโรงเรียน และในวัด มีความคิดเห็นให้ทางเทศบาลตำบลโคกม่วงเข้ามาแก้ปัญหาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง อีกทั้งประชาชนยังไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการบริหารจัดการมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และมีการนำมูลฝอยไปทิ้งในสวนยางที่ไม่ใช่ของตน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เจ้าของสวนยาง นับเป็นปัญหาที่สำคัญในชุมชน จากการศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยโดยผู้วิจัยพบว่า มูลฝอยทั่วไปร้อยละ 60 มูลฝอยรีไซเคิลร้อยละ 30 มูลฝอยอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแยกได้ร้อยละ 10 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาการบริหารจัดการมูลฝอยรีไซเคิลซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญในเขตเทศบาลตำบลโคกม่วง เพื่อเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการมูลฝอยความรู้ ทักษะ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนต่อการดำเนินการบริหารจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล เทศบาลตำบลโคกม่วง ประกอบด้วย ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลโคกม่วง จำนวน 15 หมู่บ้าน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล จำนวน 600 ครัวเรือน ใช้สูตรระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 ยามาเน่ (Yamane. 1970 : 580 - 581) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน โดยสมาชิกไม่ต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวก็ได้ ในครอบครัวเพียง 1 คน ที่เป็นสมาชิกธนาคารขยะรีไซเคิลเทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสำรวจผลการบริหารจัดการมูลฝอย เทศบาลตำบลโคกม่วง ประกอบด้วย แบบสอบถามความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของประชาชน ต่อการดำเนินการบริหารจัดการมูลฝอย เทศบาลตำบลโคกม่วง แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามแบบปลายเปิด ให้เลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ แรงงาน และการรับรู้ข่าวสาร ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการจัดการมูลฝอย ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่รู้ให้ 0 คะแนน จำนวนทั้งหมด 24 ข้อ การแปลคะแนนความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 24 คะแนน โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งคะแนน ตามเกณฑ์ประเมินความรู้จากการเรียนรู้ของบลูม (เสาวลักษณ์ สัจจา. 2551 : 44 ; อ้างอิงจาก Bloom. 1976 : 73)

ตอนที่ 3 ทักษะของประชาชนต่อการบริหารจัดการมูลฝอย เทศบาลตำบลโคกม่วง โดยสร้างคำถามแบบวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale. 1993 : 117) ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (เสาวลักษณ์ สัจจา. 2551 : 44) กำหนดให้เลือกตอบ 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ลักษณะคำถามทางบวก (Positive Statement) ซึ่งคำถามมีจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ

ตอนที่ 4 พฤติกรรมในการจัดการมูลฝอย คำถามมีจำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบคำถามตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ การคัดแยกมูลฝอย การรวบรวมมูลฝอย การจัดเก็บมูลฝอย การกำจัดมูลฝอย

3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือจากคณะบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ถึงผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ตำบลโคกม่วง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชาชน จำนวน 240 ครัวเรือน

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลา เป็นเวลา 15 วัน

3.3 รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่า การตอบแบบสอบถามตอบได้ครบทุกข้อ จึงนำไปทำจัดกระทำข้อมูลต่อไป

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ทำการศึกษาค้นคว้า ได้นำแบบสำรวจและนำแบบสอบถามที่เก็บคืนได้ทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามแบบปลายเปิด ให้เลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ แรงงาน และการรับรู้ข่าวสาร ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการจัดการมูลฝอย ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่รู้ให้ 0 คะแนน จำนวนทั้งหมด 24 ข้อ

ตอนที่ 3 ทศนคติของประชาชนต่อการบริหารจัดการมูลฝอย เทศบาลตำบลโคกม่วง โดยสร้างคำถามแบบวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale. 1993 : 117)

ตอนที่ 4 พฤติกรรมในการจัดการมูลฝอย คำถามมีจำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบคำถามตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ การคัดแยกมูลฝอย การรวบรวมมูลฝอย การจัดเก็บมูลฝอย การกำจัดมูลฝอย

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค

4.2.2 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.3 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ One Sample t - test ใช้วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดระดับนัยสถิติที่ 0.05

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ในครั้งนี้สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี รองลงมา อายุระหว่าง 34 - 44 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 46 ปี ไม่ได้ทำงาน รองลงมา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา มีแรงงานในครอบครัว 1 คน รองลงมา 2 คน มีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท รองลงมา ระหว่าง 1 - 5,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 8,700 บาท มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านบุคคลโดยอาสาสมัครสาธารณสุข รองลงมา เจ้าหน้าที่เทศบาล การรับรู้ข่าวสารด้านสื่อโดยรับรู้ทางหอกระจายข่าว รองลงมา ทางวิทยุ โทรทัศน์

2. สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล ก่อนการดำเนินงานมีระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับดี รองลงมา ระดับปานกลาง หลังการดำเนินงานมีระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับดี รองลงมา ระดับปานกลาง

3. หลังการดำเนินงานสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับสูง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2, 5, 7, 15, 20 และ 21 สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

4. หลังการดำเนินงานสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมา ระดับไม่แน่ใจ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ข้อ 1 การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน รองลงมา มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับเห็นด้วย คือข้อ 14 มูลฝอยรีไซเคิลนำไปจำหน่ายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า ก่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือนได้

5. หลังการดำเนินงานสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลในการจัดการมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2, 3, 7, 10 และ 11 สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

6. หลังการดำเนินสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยโดยในครัวเรือนไม่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังรองรับมูลฝอย เพราะสกปรก/น่ารังเกียจ, เสียเวลา มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังรองรับมูลฝอย เพราะทำให้สะอาด, บ้านเรือนน้อย การจัดเก็บมูลฝอยในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของทุกคนในบ้าน และแม้มีการเก็บรวบรวมมูลฝอยในครัวเรือน โดยนำไปทิ้งในถังมูลฝอยเทศบาล และนำไปทิ้งในที่สาธารณะ มีการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือน โดยทิ้งถังมูลฝอยเทศบาล และนำไปเผา มีการแยกถังรองรับมูลฝอยไว้สำหรับทิ้งมูลฝอย โดยมีถังรองรับแบบถังรองรับมูลฝอยรีไซเคิล และถังรองรับมูลฝอยทั่วไป มีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน โดยการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ และนำไปฝัง ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน เพราะไม่มีเวลา และสกปรก/น่ารังเกียจ มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้หลายวิธี (ลดปริมาณขยะโดยการคัดแยกมูลฝอยที่สามารถรีไซเคิลได้ และใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก) และเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการมูลฝอย ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชน เพราะไม่มีเวลา และสกปรก/น่ารังเกียจ มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชน โดยใช้หลายวิธี (ลดปริมาณขยะ

โดยการคัดแยกมูลฝอยที่สามารถรีไซเคิลได้ และใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก) และเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการมูลฝอย มีการชั่งน้ำหนักมูลฝอยที่ไม่ใช่แล้วในครัวเรือนก่อน นำไปทิ้งเฉลี่ยวันละ 0.5 - 1.0 กิโลกรัม รองลงมา เฉลี่ยวันละ 1.6 - 2.0 กิโลกรัม และในชุมชนมีการจัดการมูลฝอยโดยธนาคารขยะรีไซเคิล และจัดการตามหลัก 3 R (Reduce = การลดการใช้, Reuse = การนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่, Recycle = การคัดแยกมูลฝอยที่นำไปรีไซเคิลได้)

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยสูงสุด คือ ข้อ 9 สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามูลฝอย คือ ความมั่งง่าย ขาดจิตสำนึกของประชาชน และการผลิตหรือใช้ของมากเกินไปจนความจำเป็น และมีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยต่ำสุด คือ ข้อ 11 วิธีการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้องจะไม่ก่อเหตุรำคาญแก่ชุมชน และไม่ก่อให้เกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม และสมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับดี รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมาน อาษารัฐ (2548 : 60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ในการจัดการมูลฝอยหลังการดำเนินการมากกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรวิทย์ สุทธิรัตน์ (2552 : 83) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย ตำบลตะเคียนทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล ภูภักดี (2554 : 60) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือแม่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการทิ้งขยะมูลฝอย ด้านการจัดการขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา อู่อึ้ง และคณะ (2554 : 60) ได้ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลา พุทธรวัน

(2556 : 64) ได้ศึกษาผลการประยุกต์ใช้กระบวนการเสริมพลังอำนาจร่วมกับแนวคิดธนาคารขยะรีไซเคิล เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในชุมชนบ้านได้สระแก้ว เทศบาลเมืองยโสธร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า หลังการทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีความรู้ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนาถ ภูดวงจิตร (2557 : 52) ได้ศึกษาประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาชุมชนบ้านขามเรียง หมู่ที่ 20 ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า หลังการทดลองผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ประกอบการร้านอาหารและแผงลอย มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับดี หลังการทดลองผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ประกอบการร้านอาหารและแผงลอย มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยมีความรู้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

2. สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยโดยรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมา ระดับไม่แน่ใจ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ข้อ 1 การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน รองลงมา มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ข้อ 14 มูลฝอยรีไซเคิลนำไปจำหน่ายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า ก่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรวิทย์ สุทธิบูรณ์ (2552 : 84) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย ตำบลตะเคียนทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการมูลฝอยในชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลา พุทธรวัน (2556 : 66) ได้ศึกษาผลการประยุกต์ใช้กระบวนการเสริมพลังอำนาจร่วมกับแนวคิดธนาคารขยะรีไซเคิลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในชุมชนบ้านได้สระแก้ว เทศบาลเมืองยโสธร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า หลังการทดลองมีระดับทัศนคติสูง และมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

3. สมาชิกโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล มีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยโดยในครัวเรือน ไม่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังรองรับมูลฝอย เพราะสกปรก/น่ารังเกียจ, เสียเวลา มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังรองรับมูลฝอย เพราะทำให้สะอาด, บ้านเรือนน่าอยู่ การจัดเก็บมูลฝอยในครัวเรือน เป็นหน้าที่ของทุกคนในบ้าน และแม้มีการเก็บรวบรวมมูลฝอยในครัวเรือนโดยนำไปทิ้งในถังมูลฝอยเทศบาล และนำไปทิ้งในที่สาธารณะ มีการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือน โดยทิ้งถังมูลฝอยเทศบาล และนำไปเผา มีการแยกถังรองรับมูลฝอยไว้สำหรับทิ้งมูลฝอย โดยมีถังรองรับแบบถังรองรับมูลฝอยรีไซเคิล และถังรองรับมูลฝอยทั่วไป มีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน โดยการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ และนำไปฝัง ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน เพราะไม่มีเวลาและ

สกปรก/นำรังเกียจ มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้หลายวิธี (ลดปริมาณขยะ โดยการคัดแยกมูลฝอยที่สามารถรีไซเคิลได้ และใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก) และเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการมูลฝอย ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชน เพราะไม่มีเวลา และสกปรก/นำรังเกียจ มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชน โดยใช้หลายวิธี (ลดปริมาณขยะ โดยการคัดแยกมูลฝอยที่สามารถรีไซเคิลได้ และใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก) และเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการมูลฝอย มีการชั่งน้ำหนักมูลฝอยที่ไม่ใช่แล้วในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง เฉลี่ยวันละ 0.5 - 1.0 กิโลกรัม รองลงมา เฉลี่ยวันละ 1.6 - 2.0 กิโลกรัม และในชุมชนมีการจัดการมูลฝอยโดยธนาคารขยะรีไซเคิล และจัดการตามหลัก 3 R (Reduce = การลดการใช้, Reuse = การนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่, Recycle = การคัดแยกมูลฝอยที่นำไปรีไซเคิลได้) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลา พุทธรวัน (2556 : 72) ได้ศึกษาผลการประยุกต์ใช้กระบวนการเสริมพลังอำนาจร่วมกับแนวคิดธนาคารขยะรีไซเคิลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการมูลฝอยของประชาชนในชุมชนบ้านใต้สระแก้ว เทศบาลเมืองยโสธร อำเภอเมืองจังหวัดยโสธร พบว่า หลังการทดลองทุกครัวเรือนมีการแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง ครัวเรือนส่วนใหญ่มีถังมูลฝอยไว้สำหรับกักเก็บมูลฝอยในครัวเรือน ผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บมูลฝอยในครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ ทุกคนในครัวเรือนมีการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือนโดยทิ้งในถังมูลฝอยของเทศบาล ครัวเรือนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน เช่น การลดปริมาณมูลฝอย การใช้ซ้ำ การแก้ไข/ซ่อมแซมใช้ใหม่ และทุกครัวเรือนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการจัดการมูลฝอยในชุมชน คือ การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การให้ความรู้มีหลากหลายวิธีในแต่ละวิธีมีข้อดีแตกต่างกันไปในการจัดอบรมนั้น ผู้จัดการฝึกอบรมต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมในช่วงเวลา ลักษณะงาน การให้ความรู้แก่สมาชิกโครงการธนาคารขยะ เพื่อที่จะนำความรู้ที่ไปปฏิบัติ ถ้าจะให้ความรู้ลักษณะเดิม คือ การบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบ รับรู้และเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้ค่อนข้างน้อย แต่ถ้ามีการจัดอบรมโดยที่ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการอบรม เช่น มีการแสดงความคิดเห็น มีการฝึกปฏิบัติ และศึกษาดูงาน ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และสามารถที่จะจดจำขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติได้อย่างแม่นยำ เพราะได้มีการทดลองฝึกปฏิบัติและดูงานมาก่อน ซึ่งในการวิจัยนี้มีลักษณะเด่น

ที่ทำให้ผลการวิจัยประสบความสำเร็จ คือ มีการใช้โปรแกรมการอบรมที่ค่อนข้างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

1.2 ในการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมผู้จัดกิจกรรมต้องเตรียมความรู้ในเรื่องที่จะอบรม และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี และมีทีมงานที่ช่วยเหลือและเข้าใจขั้นตอน กระบวนการจัดอบรมเหมือนกันจะทำให้กระบวนการอบรมแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการประเมินผลกระทบในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อดูว่าเมื่อ ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยได้ดีหรือไม่แล้วจะมีผลกระทบอะไรบ้าง

2.2 ควรทำการวิจัยประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลนครเมือง ตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรทำการวิจัยการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2555). การลดและการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ : กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2542). เคล็ดลับในการจัดการขยะ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายพัฒนาและผลิตสื่อ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2550). การจัดการสารพิษและขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

เทศบาลตำบลโคกม่วง. (2557). แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลโคกม่วง ปีงบประมาณ 2557 - 2559. มหาสารคาม : สำนักงานเทศบาลตำบลโคกม่วง.

ธีระวิทย์ สุทธิบูรณ์. (2552). การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลตะเคียนทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นุชนาฏ ภูดวงจิตร. (2557). ประสิทธิผลการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชน บ้านขามเรียง หมู่ที่ 20 ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554). สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559,

จาก <http://www.ddd.go.th/Thai-html>

วิมาลา พุทธรวัน. (2556). ผลการประยุกต์ใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจร่วมกับแนวคิด
ธนาการขยะรีไซเคิล เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน
ในชุมชนบ้านใต้สระแก้ว เทศบาลเมืองยโสธร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร.

วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Bloom, B. S. (1976). Human Characteristic and School Learning. New York : McGraw - Hill
Book Company.

Cronbach, Lee J. (1970). Essentials of Psychological Testing. New York : Harper and Row
Publishers.

Yamane, T. (1970). Statistics : An Introductory Analysis. Tokyo : Harper.